

حیات اقتصادی شیعیان در عصر حضور امامان معصوم

چکیده محتوایی

بیان مدعا (دکتر محمد دوست):

در کنار فرهنگ و سیاست؛ مقوله راهبردی اقتصاد که بر آن ها نیز اثرگذار است؛ از چنان اهمیتی برخوردار است که هرگونه طرح ریزی در باب استمرار حیات اجتماعی بدون در نظر گرفتن آن، ناقص خواهد بود. بازشناسی تحلیلی تاریخ اجتماعی شیعیان، نشانگر ظلم تاریخی، تبعیض آشکار و پنهان حاکمیت بر علیه منافع اقتصادی این اقلیت تاثیرگذار در جامعه اسلامی خصوصا در دوران حضور رهبران معصوم شان میباشد.

به گونه ای که منع از فعالیت در عرصه های سیاسی، فرهنگی و خصوصا اقتصادی، باعث فشار شدید بر شیعیان گردید و آنها را در انزوای اجتماعی، سلب فرصت های برابر رشد و تحمیل خسارات عظیم اقتصادی قرار داد. تا حدی که عملا تبدیل به شهروندان درجه دوم گردیدند. تبیین حیات اقتصادی شیعیان، علاوه بر اثبات جایگاه و استقلال اقتصادی شیعه میتواند کمک شایانی به شناخت بیشتر زندگی اقتصادی و اجتماعی شیعیان و الگوگیری از سیره اقتصادی رهبران ایشان باشد.

ناقد اول (دکتر جوشقانی):

فهرست را با سلسله زمان مطرح کردند که بیشتر تاریخی است و از حیث ادبیات و اصلاحات بعضی جاها به رشته اقتصاد خیلی ارتباط ندارد؛ هر کسی که این مقاله را می خواند در ذهنش فضا و وضعیت اقتصاد قرار می گیرد؛ بعد اقتصادی را خیلی به نحو احسن به ابعاد زندگی قرار داده است؛ مقاله دارای مشکلات ویرایشی است و نیاز به ویرایش دارد؛ در برخی قسمت ها از ادبیات محاوره ای استفاده شده که زیبا نیست؛ اشرافیت مذهبی یک تعبیر غلط انداز است. باعث می شود که این پیام داده شود که مذهب باعث اشرافیت شده است؛ آزادی در اقتصاد یک معنی دیگر دارد. این در اقتصاد به معنای استقلال و ضرورت است و نه آزادی در علوم اجتماعی؛ بجای امام علی(ع) از حضرت امیرالمومنین استفاده شود بهتر است؛ این مقاله بیشتر درصدد بیان وضعیت اقتصادی مسلمانان است نه فقط شیعیان، در نتیجه در عنوان اگر مسلمانان میامد مطالب رساتر و گویاتر بود؛ رویکرد مقاله تاریخی است نه اقتصادی.

وضعیت اقتصادی در عرف حالت درآمد مردم را بیان می کند ولی وقتی در اقتصاد صحبت میکنیم مراد کل اقتصاد می شود یعنی شامل تولید و مصرف می شود؛ اگر قرار باشد از حیث شیعیان صحبت کنیم باید بررسی شود که آیا شیعیان در تولید و مصرف بازار، بازرگانی و ... نقش داشته اند یا خیر؛ شیعیان را در حکومت دخالت نمی دادند که بروز و ظهور آشکارانه داشته باشند و از طرف دیگر آنها را در تجارت محدود می کردند که نتوانند کار اقتصادی انجام دهند.

ناقد دوم (دکتر پناهی بروجردی):

مقاله خوبی هست و زحمت خوبی برای آن کشیده شده است؛ این چنین کاری کمتر صورت گرفته و این روند تاریخی که ایشان مطرح کردند ما به آن نیاز داریم؛ در مقاله نتیجه گیری از واقعیات که باید گرفته شود، گرفته نشده است؛ وضعیت اقتصادی شیعیان را در سه طبقه باید تقسیم بندی می کردیم و آنها را ارائه می کردیم مانند تولید، مصرف و درآمد؛ در مسیر توسعه اولین حرکت اقتصادی که انجام می شود توسعه کشاورزی است؛ در کشورهای اسلامی اهل بیت در چه زمینه ای فعالیت می کردند و از آنها می توان بعد و جایگاه اقتصادی شیعیان را بدست آورد؛ فعالیت های جنبی در حوزه اقتصاد یکی از محورهای اصلی اقتصادی است؛ مهاجرت یکی از مهم ترین عوامل اقتصاد است که در سیره اهل بیت(ع) مشاهده می شود.